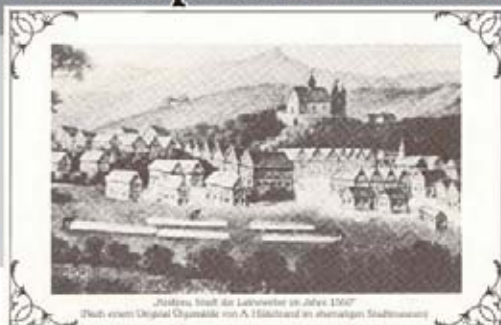

BULLETIN No 173/7-8-2009

Společnosti přátel historie města Chrastavy

Setkání s polskými přáteli

Necelý měsíc po návštěvě členů naší SPHMCH v polské Bogatyni přijeli na naše pozvání dvěma auty naši přátelé z Polska.

V sobotu 20. června kolem 10. hodiny přijela na náměstí dvě auta s polskou poznávací značkou. Osm členů tzv. Bractwa ziemi Bogatyńskiej navštívili již podruhé Chrastavu. V prostorách městského muzea jsme je tentokrát uvítat nemohli kvůli rekonstrukci budovy.

První zastávka byla přímo na náměstí, kde jsme jim ukázali místní historické památky (radnici, morový sloup, kašnu). Při společné prohlídce středu města jsme prošli Turpišovou ulicí a nově upraveným autobusovým nádražím až k muzeu hasičské techniky. Vystavené exponáty naše hosty velmi upoutaly.

Pobřežní ulicí jsme se dostali až ke kostelu. Jeho prohlídka byla dohodnuta až na odpoledne. Zastavili jsme se však u Führichova pomníku v parku před školou a u nedávno odhaleného pomníku padlých v prusko-rakouské válce v roce 1866.

Došli jsme k Führichovu domu, kde má SPHMCH své sídlo. Tam již čekali další naši členové, kteří mezitím připravili pro všechny občerstvení. Začala přátelská beseda a výměna zkušeností. Pan Zbygniew Szklarek navrhl několik společných akcí, které by postupně zmapovaly historii v okolí česko-polských hranic. Padl také návrh, aby se některé z příštích setkání konalo na vrcholu Výhledů, kam by z obou stran bylo stejně daleko: zhruba pouhých osm kilometrů.

Hosté nám jako dar předali krásný velký dort s nápisem CHRASTAVA-BOGATYNIA, který jsme společně při družné besedě snědli. Ve dvě hodiny odpoledne jsme vstoupili do kostela sv. Vavřince, kde nás již očekávala paní Koutová s klíčem. Hostům (velmi pobožným) se náš kostel líbil. Vyslechli si stručnou historii této stavby a postáli před Führichovým oltářním obrazem „Maria v zeleném“. Byli překvapeni, že přes malou návštěvnost kostelů u nás na severu Čech je chrastavský kostel udržován ve velmi dobrém stavu.

Po návratu z kostela zpět do Führichova domu následovalo překvapení. Při nádherném slunném počasí vyšli všichni na zahradu, kde v pěkném prostředí předvedli půlhodinový program p. Bouda a p. Krchovová (kytara + zpěv).

Největší nadšení vzbudila u polských hostů nám všem dobře známá píseň z repertoáru divadla Semafor „Malé kotě / spalo v botě...“

V dobré náladě se asi v 16:30 polští hosté s námi rozloučili a odjeli zpět do Bogatynie.

Byla to skutečně zdařilá akce a k jejímu zdaru nemálo přispělo i pěkné slunečné počasí.

PhDr. František Vydra

Ukázky kreseb Františka Grendy z Porajówa

Při setkání členů SPHMCH bývá přítomen také pan **František GREnda**, bývalý učitel, vášnivý radioamatér a obdivuhodný kreslíř. Není členem Bractwa Ziemi Bogatyńskiej, ale protože se naučil hovořit dobře česky, působí v roli tlumočnicka. Ačkoliv je po infarktu, téměř denně jezdí dlouhé trasy na kole a Chrastavu navštívil již mnohokrát. Byl i v Jablonci, na Bramberku, ve Frýdlantě, na Wothanburgu v Horním Vítkově a na mnoha jiných místech v našem okolí. Má zvláštního koníčka: vyfotografuje stavby, které jej zaujaly, a doma – podle fotografií – kreslí měkkou tužkou a zvláštním perem krásné obrázky.

Vybrali jsme z jeho bohaté tvorby několik záběrů a doufáme, že se budou líbit i vám.

KRESBY FRANTIŠKA GRENDY (Polsko)

Pranostiky na červenec a srpen

Dnes se můžete těšit na pranostiky hned na dva měsíce najednou. Začínáme červencem. Ten bývá označován podle průměru za nejteplejší měsíc. Je ale také spojován s deštěm, bouřkami a krupobitím. O velkém krupobití 2. 7. v r. 1250 podává zprávu i Kosmova kronika. A tak pranostika červenec – z paren, dešťů, bouřek a potu slepenec bude i letos pravdivý. Červenec přináší žniva a parné dny mívá. Ale nejen pěkné dny poskytuje červenec. Podle lidové pranostiky je červenec také měsícem vydatných dešťů a povodní. Prší-li na den navštívení Panny Marie, tak mnoho dešťů potom ještě je – 2. 7. Na sv. Prokopa, venku častá krápotá – 4.7. Pranostika, která se váže ke žnám – Sv. Markyta, hodila srp do žita – je jistě známá – 13.7. Sv. Margaret podává prvý žitný chléb. Sv. Markyta zahání deště a bouřky. Déšť, co přivede sv. Markyta, snadno vysychá. A několik dalších, které se váží k období tzv. magdalénských dešťů. Sv. Eliáš přichází s deštěm nebo s bouřkou – 20. 7. Na Máří Magdalenu očekávej jistý déšť 22. 7. Máří Magdalena své hříchy oplakává, proto rádo poprchává. Sv. biskup Apoli, kropí žence na poli – 23.7. prší-li o Apolináře, radují se vždy houbaři. Na Jakuba – hrom do duba – 25. 7. Zajímavé jsou i pranostiky, vážící se k tzv. anenskému létu.

Sv. Anna – sluncem požehnaná. Sv. Anna požala, co Markéta začala. Sv. Anna zavádí žence do pšenice. Sv. Anna chléb podává. S koncem měsíce končily i žně.

Na sv. Andina, odváží se úroda – 30. 7. Na sv. Andina, naplňuje se stodola. I k rostlinám se vztahovaly některé pranostiky. Když kvete chrpa, do měsíce se chop srpa, nebo – od koukole červeného a chrpičky modrý za pět neděl do žní. Tento plevel byl ještě před několika desítkami let zcela běžný viz – Není pole bez koukole. Dnes však chrpu potkáte na polích zřídka a koukol, kdysi tolik obávaná jedovatá rostlina se dostala dokonce na Červený seznam ohrožených druhů.

A jak se dříve chránili lidé proti častým červencovým bouřkám? Přece zvoněním na kostelní zvony a troubením na mušle či lastury. Zvonění měli za povinnost řeholníci, jinde hlásný. Toto zahánění bouřky zakázal až patent císaře Josefami v r. 1783. A zde několik pranostik – Včasné zvonění – bouřková mračna rozhání. Mušle, kterou se mračna rozhánějí, musí být vypláchnuta tříkrálovou vodou a vytřena svěcenou tříkrálovou solí. – Voda i sůl musely být svěceny na slavnost Tří králů.

A na konec jednu radu z roku 1690. Červenec měsíce mdlého střež se, hled' zdraví svého, slunce ke lvu přikračuje, činí horko, den zkracuje. Užívej v rychlosti, co zdraví k platnosti.

A pranostiky na srpen? Srpen je podle průměru druhým nejteplejším měsícem roku – někdy bývá i teplejší než červenec. To dokládá následující pranostika – Červenec a srpen jsou nejparnější měsíce roku. Srpnová horka ničemu neuškodí. V srpnu slunce parné, ovoci a vínu zdárné. Teplý a suchý srpen – výborné víno. Ať si kdo chce co chce říká, v srpnu ještě do rybníka. Srpnové slunce je již k zimě zahleděno. Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí. Srpnové ráno bez rosy – srpnové odpoledne s bouřkou. Srpnové větry jsou poslové podzimu. A několik pranostik, vážících se ke sv. Vavřinci – 10. 8. Do Vavřince užij slunce. První podzimní den je na Vavřince. Sv. Vavřinec dá létu prvý žďuchanec.

Že může být i v srpnu mráz? Dnes při celkovém oteplování Země asi ne, ale staré záznamy dokládají, že 29. 8. r. 1777 byl mrazík, že na vodě byl led a 24. 8. r. 1805 padal dokonce sníh.

Zajímavé jsou pranostiky, vážící se k vínu. Na sv. Vavřince slunečnost – vína hojnost – 10.8.

Je-li krásně o sv. Bartoloměji, vinaři se smějí – 24. 8.

Slunce jasné v den sv. Zuzany, kyselost z hroznů vyhání – 11. 8.

I myši se dostaly do pranostik. Jestli-že na sv. Vavřince prší – bude hodně myší. Myš na poli je horší než myš ve stavení. Myš na poli a ve stoze, trn v noze a moucha v jíše, kde to přebývá, dobře nebývá. Kobylky odlétnou, myši na poli zůstanou. Srpen se blíží ke konci a ptáci odlétají do teplých krajín. I o tom jsou některá rčení. Panna Maria vlaštovky svolává – 15. 7. Na Panny Marie Nanebevstoupení, prvních vlaštovek rozloučení. Na sv. Jana stětí, vlaštovka od nás letí – 29. 8. Na sv. Jana stětí, čápi na jih letí.

A jedna rada na závěr – z r. 1690.

Srpna měsíce používej jablek, lázně nechej, hlavy od horka střež, což se nařídí jez.

Podle historických pramenů zpracovala Jaroslava Špaková

Sedmkrát odpověz

Vážení čtenáři, jistě se těšíte na dalších sedm hádanek z rozmanitých míst Čech, ale i různých pojmů a speciálních názvů.

1. Který vzdělaný šlechtic a cestovatel skončil svůj život mezi 27. českými pány v r. 1621 na Staroměstském náměstí v Praze?

2. Co je tzv . bosované zdivo?
3. Víte, na kterém hradě a zámku najdeme krásný relikvíář sv .Maura?
4. Jak vysvětlíte pojem barbakán?
5. Čemu se říkalo krcálek?
6. Kde v našem blízkém okolí byla sklárna, kterou vlastnil známý sklářský mistr Johann Josef Kittel?
7. Která osobnost šlechtického rodu se stala průkopníkem turistiky v Prachovských skalách?

Andělohorská firma Rotec ocenila naši práci

Mile nás překvapilo, když nám finančně přispěla na naši spolkovou činnost andělohorská firma ROTEC. V jejím čele stojí po léta pan **Stanislav WOLF**. Pozval představitele SPHMCH do závodu, umožnil jim prohlídku provozoven a po přátelské besedě nám daroval 2000,- Kč na další činnost.

Darovanou sumu máme – podle textu darovací smlouvy – použít na další styky s přáteli v polském městě Bogatynia.

Firma ROTEC vyrábí tiskařské válce, které se vyvážejí do mnoha zemí světa. Mateřský závod je v Německu, pobočné závody jsou – kromě České republiky – také v USA a v Brazílii.

Nestává se často, aby se naši členové dostali přímo do provozu místních továren. Proto oceňujeme kladný přístup p. Wolfa k naší činnosti, kterou nevyvíjíme pouze pro své členy, ale také pro širší veřejnost. Připravujeme během roku autobusové zájezdy s vlastivědným obsahem.

Až pojedete na kole či autem třeba do Kryštofova Údolí, budete mjet moderní provozovnu firmy ROTEC. Většina našich občanů o ní ví jen velmi málo, a přece je to prosperující firma, která dobře obstojí i v současné náročné mezinárodní konkurenci. Ještě jednou mnohokrát děkujeme!

PhDr. František Vydra

Zajímavosti z historie v červenci a srpnu

V Chrastavě (ale i v celém jizerskohorském podhůří) byla v červenci v r. 1897 zaznamenána nejničivější povodeň v dějinách, voda zasahovala až na náměstí a přinesla tehdy obrovské škody.

6. 7. byl v kostnici upálen Mistr Jan Hus.

Na Moravském poli zahynul 26. 8. 1278 český král Přemysl Otakar II. zvaný železný a zlatý.

Velmi tragické pro české dějiny bylo datum 4. 8. 1306. Tehdy byl zavražděn poslední mužský člen rodu – mladý Přemyslovec Václav III., kterým vymřela tato větev po meči.

Zpracovala J.Špaková

Odpovědi na otázky kvízu

1. Kryštof Harant z Poldřic a Bezdržic. Stal se nejvyšším komorníkem. V r. 1619 řídil dělostřeleckou palbu při obléhání Vídně. Na hradě Pecka postavil tzv. Harantovský palác. Ocitl se na seznamu nejnebezpečnějších odpůrců Habsburků a doplatil na to životem.
2. Zdivo zbudované z velkých kvádrů. Jejich čelní stěna zůstává neopracovaná. Kvádry mohou být použity i ke zpevnění nároží – tzv. bosáž. Bylo užíváno ve 13. století. Najdeme ho na Zvíkově, Lokti, Bezdězu. Užívalo se i ve 14. Století – hrad Točnick, Žebrák, Jenštejn.
3. Na hradě a zámku Bečov n. Teplou – okr. Karlovy Vary.
4. Předsunutý opevněný článek před městskou či hradní branou, většinou do tvaru podkovy. Našli bychom ho v Prachaticích, Táboře, na Lichnici – dnes bohužel již zaniklý. Krásná ukázka podkovovitého barbakánu je na hradě Frýdlant. Postavili ho Švédové, když na hradě sídlila v 17. století jejich posádka.
5. Malý mlýn s dvěma mlýnskými kameny – pevným a otočným – např. mlýn v Roztokách u Semil.
6. V Bedřichově. Patří k nejstarším a nejdéle pracujícím sklárnám v Jizerských horách.
7. Byl to hrabě Ervín Šlik. Dodnes na něho upomínají některé názvy v Prachovských skalách – např. Ervínův hrad či Šlikova vyhlídka.

Připravila Jaroslava Špaková

	<h1>BULLETIN</h1> <p>Společnosti přátel historie města Chrastavy</p>	<h2>No 173 / 7-8 - 2009</h2>
Vydává Společnost přátel historie města Chrastavy Připravil: J.Špaková, F.Vydra	Sazba, tisk a distribuce je zajišťována prostřednictvím Chrastavských listů – zpravodaje MěÚ Chrastava.	